

22.68x28.9	1	16	עמוד	י תד השבוע	21/08/2020	74180808-6
עד - ראש המכון למדיניות ואסטרטגיה בהבנייתחומי הרצלי - 84260						

האם חמק ה'חמקן' אל ההסכם עם האמירויות?

האם בין קפלי הגלימה הצחורה של מוחמד בן זאיד, נחבאים מטוסי F 35 בהסכמת ישראל, או שמדובר ב'פייקניוז' בכיר במערכת הביטחון: 'נתניהו לא משקר, גם לא האמריקאים, נכון להיום אין סעיף כזה בהסכם, אבל יתכן שישנן 'הבנות שבשתיקה'

ביום רביעי חשף/טען העיתונאי נחום ברנע ב"דיעוה אחרונות" כי הסכם הנורמליזציה בין ישראל לאיחוד האמירויות, שהוגדר בתחילה כהסכם "שלום תמורת סיפוח", כולל למעשה עסקת נשק בת עשרות מיליארדי דולרים, שכוללת מטוסי חמקן F-35, מל"טים ועוד. על פי ברנע, העסקה שהוקפאה עד תחה בגלל התנגדות יש-ראל, תופשר בקרוב על ידי הממשל האמריקאי - והיא זו ששכנעה את שליט האמירויות להסכים למהלך.

ברנע מצטט גורם עלום, על פיו, כחלק מההסכם, סיכמו ישראל, ארה"ב והאמירות על השבחת היכולת הצבאית של הממלכה. הגורם אף הדגיש כי נתניהו עצמו היה מודע לכך ונתן את הסכמתו לאורך כל הדרך, וכי המגעים לא התנהלו רק מול האמריקנים.

יו"ר הקואליציה ח"כ מיקי זוהר סיפר שראש הממשלה זעם על הידיעה, כפי שלא זעם מעולם. נתניהו הכחיש נמרצות את העניין, וטען שמדובר בפייק ניזו. גורמים בסביבתו מוסיפים וטוענים שמדובר בעלילה מצידם של קנאים, שעניניהם צרות בהישג המדיני שבהסכם.

גם גורמים בבית הלכן הצהירו שבהסכם עם איחוד האמירויות אין סעיפים נסתרים, "ההסכם כולל רק את הפרטים שפורסמו בהודעה המשותפת...לא קיים בו סעיף הנוגע לעסקת המטוסים".

אלא שדווקא באיחוד האמירויות מאשרים את טענת ברנע, על פיה כינון היחסים יכלול גם עסקת נשק בשווי מיליארדי דולרים. שם טוענים בעקשנות שלא מדובר בנ-ספח סודי שהוסלק והוסתר מעיניו של נתניהו, לדברי בכיר באמירויות, נתניהו היה מודע לאורך כל הדרך לנושא, והמגעים לא התנהלו אך ורק מול האמריקנים.

המטוסים יפשונו עם שחר?

"נתניהו לא משקר, גם לא האמריקאים, נכון להיום אין סעיף כזה בהסכם", אומר לנו בכיר לשעבר במערכת הביטחון, בכיר מאד מאד. "איפה הקאץ? יתכן שישנן הבנות שבשתיקה לגבי סעיף עתידי כזה. שימו לב, ההסכם עדיין לא נחתם, ונכון לעכשיו מתנהלות שיחות קדחתניות לגיבוש סופי שלו. ועוד משהו, עם כל הכבוד לסייבר היש-ראלי, לטכנולוגיות התפלת מים מייד אין ישראל, להייטק וליהלומים, הרי שהאמירות נהנים מכל הטוב הזה כבר שנים. הם לא היו זקוקים להסכם כדי לרקום יחסים עם ישראל. יתכן מאד שהבנות על עיסקת אמל"ח מתקדם, בצירוף ביטול הריבונות, הם שדחפו אותם להסכם. שוב, הדברים אינם ברורים, אבל החששות קיימים".

"ייתכן מאד שעיסקת הנשק לא מופיעה בהסכם הרש-מי", אומר אלוף במיל. עמוס ידלין, ראש המכון למחקרי ביטחון לאומי, INSS. "אבל אולי היא מופיעה בהסכמי צד כל שהם, או במקום אחר".

איש אינו יודע מה קיבלו האמירות, אם אכן קיבלו, אבל רשימת הדרישות שלהם ידועה. מזה שנים הם לוחצים לקבל ארבעה סוגים של מערכות נשק לשדרוג הביטחון הלאומי של המדינה. מטוסי F 35 חמקנים, מל"טים תר-קפים, מערכות מודיעין מתקדם ומערכות סייבר מתקדם.

מהו הסיכון בהעברת אמל"ח לידיהם של האמירות? לא מדובר במדינת אויב כמו איראן, ואפילו לא כמו תורכיה. מדובר במדינה קטנה שאוכלוסייתה המקורית מונה כמיליון בני אדם, (ועוד כשמונה מיליון עובדים זרים), ואין שום היתכנות לתרחיש על פיו היא יוצאת למלחמה במדינת ישראל.

למרות הכל, ראש הממשלה החליפי ושר הביטחון בני גנץ, כמו גם ראשי מערכת הביטחון בעבר ובהווה, קמו על רגליהם האחוריות והתבטאו בחריפות על היתכנות עיסקה

כזו. במשך שנים מנעה התנגדות ישראלית מכירת נשק אמריקאי איכותי לאמירויות, ולשכנתן סעודיה. מכירת האף-35, לצד מל"טים התקפיים, לא אושרה בידי ממשלי אובמה וטראמפ, לנוכח התנגדות מנומקת שהציג הדרג המקצועי בישראל, בין השאר באמצעות מפקד חיל האוויר הקודם, האלוף אמיר אשל (כיום מנכ"ל משרד הביטחון) והאלוף במילואים עמוס גלעד, ששימש אז כראש האגף המדיני במשרד הביטחון.

החשש הוא מתקדים מסוכן מאין כמוהו. בעיסקאות כאלה אין "פעם אחת ודי", ואם באמת קיים סעיף כזה בהסכם הנורמליזציה בין ישראל לאמירויות, על פיו תקבל איחוד האמירויות אמל"ח מתקדם, הוא ישתכפל בכל ההסכמים הבאים. המדינות האחרות ילמדו את הנוסחה: התניה של "נורמליזציה תמורת נשק". ויש לזכור, F 35 הוא לא רק מטוס, הוא מכונת על של תקיפה, מודיעין, תקשורת ועוד, ולא דיברנו על מל"טי תקיפה וכל השאר. "מדברים על הסכם עם סעודיה", אומר הבכיר, "לדע-

תי, מוקדם עוד לדבר על הסכם כזה", (על כך פירטנו בגוף הכתבה, ט.כץ). "אבל נניח שכן, נניח שההסכם בין ישראל לאיחוד האמירויות יעשה חשק לבן שלמאן; מישוהו חושב שאחרי תקדים ההסכם עם האמירויות שהעניק להם יתרון אסטרטגי בדמות אמל"ח מתקדם, יסכים בן שלמאן להישאר מאחור ולוותר על מטוסי F 35? סעודיה שחולמת על המטוסים הללו כבר שנים, תהיה רק ההתחלה. אחריה או לפניה תבוא מצרים, שתדרוש את שלה, ומשם והלאה המדרון יהיה חלקלק מאין כמוהו". ויש לזכור שברקע מתקתקת עיסקה כזו עם תורכיה, ממנה חזרה בה ארצות הברית ממש ברגע האחרון. (לאחר שארדואן הצטייד במערכת הגנה אווירית רוסית מדגם S 400).

אם אכן ויתר נתניהו והעלים עין מול סעיף העברת אמל"ח מתקדם לאיחוד האמירויות, זהו צעד חמור שאין ממנו חזרה, וכאן אין מחלוקת בין איש ימין, איש שמאל או איש מהאמצע. לא מדובר בעניין פוליטי של קואליציה ואופוזיציה, בעניין הזה, איש מרצ ואיש ימינה חושבים בראש אחד.

"אם, אני מדגיש אם, אכן ישנה עיסקת נשק, או אפילו העלמת עין מצד ישראל כלפי העברת אמל"ח מתקדם לאמירויות, מדובר במשגה חמור, הרה אסון", אומר לנו הבכיר, וכמוהו גורסים כל בכירי מערכת הביטחון, לשעבר והיום. "אומר יותר מזה, מדובר בהפקרת ביטחון מדינת ישראל, שום הסכם, פוטוגני ככל שיהיה, לא שווה את הנוק העצום שייגרם כתוצאה מכך".

נתניהו טיים סולו

הרבה מעבר למדינה כזו או אחרת, מדובר בשכירה של עיקרון אסטרטגי, וכאן המקום להכיר מושג מרכזי ביחסי ארצות הברית ישראל: ה-QME, Qualitative Military Edge "יתרון צבאי איכותי".

מהו ה-QME? ובכן, ב-2008 הוטבע המינוח שמקבע את מעמדה של ישראל במדיניות החוץ של ארצות הברית, והוא הוגדר בחוק הפיקוח על יצוא הנשק שחוקק הקונגרס בארצות הברית. על פיו, מובטחת עליונותה הצבאית של ישראל על שכנותיה, באמצעות עליונות טכנולוגית וט-קטית שמאפשרת להרתיע את צבאות המדינות השכנות. (שאוכלוסייתן רבה יותר). לפי החוק הזה, ארה"ב מחויבת לדאוג לכך שבכל עת יישמר היתרון האיכותי של ישראל על פני אויבותיה, כולל סעודיה. החוק מחייב את הנשיא לוודא את הדברים ולדווח לקונגרס בדוח חסוי על שמירת יתרונה של ישראל, לפני שהוא מאשר מכירת נשק למדי-נות במזרח התיכון.

המדיניות נחשבת למרכיב קריטי להשגת יציבות ושלום במזרח התיכון. בשם עיקרון ה-QME מסייעים ארצות הברית לישראל במגוון מנגנונים ואמצעים, ביניהם חיל האוויר, ומערכות הגנה מתקדמות, כמו כיפת ברזל, שרביט קסמים וחץ.

"שימו לב", אומר הבכיר, "אם אכן ישנן הבנות שבשתיקה בין טראמפ לבן זאיד, ה-QME לא יחייב את טראמפ לבקש רשות בכתב מישראל. ואז נתניהו יוכל לומר: "הבהרתי את עמדת ישראל, עמדתי על כך שאספקת המטוסים ויתר האמל"ח לאמירויות מסכן את ביטחון המדינה. מה לעשות, טראמפ לא עובד אצלי ולא שמע בקולי. בדיוק כמו שחתם בשעתו על עסקת נשק עם סעודיה. רק מה, אם יש סיכון כזה, אפילו בדל הבדלים של סיכון כזה, היה על נתניהו לוותר על פיתוי חתימת ההסכם ולומר, תודה רבה, לא עשינו עסק. אין הסכם ואין אפילו חור קטן דרכו יכול בן זאיד להסתנן ולדרוש את האמל"ח, כולל מטוסי ה-F35".

ביקורת חריפה נשמעת כלפי ראש הממשלה בכל הקשור להתנהלותו החשאית והממודרת. נתניהו עובד בסולו, ואפילו שר הביטחון ושר החוץ הופתעו ולא הובאו בסוד ההסכם עם האמירויות.

"מדובר בדפוס שיש להימנע ממנו", אומר ידלין, "זו לא התנהלות מקובלת במדינה דמוקרטית. אפילו במדינה בה המשטר נשיאותי, כמו ארצות הברית, הנשיא זקוק לאישור הקונגרס. נתניהו לא מתייעץ ולא עובד בשיתוף פעולה, ראינו את דפוס ההתנהלות הבעייתי הזה של נתניהו בטיפול בקורונה, אולי גם בפרשיית הצוללות, וגם בעניין הסיפוח. בשעתו לא נערכה התייעצות עם ראשי מערכת הביטחון, בכל הקשור למפת הסיפוח, והם מודרו לחלוטין. כך לא מנהלים מדינה".

הסכנה ברורה, לא מדובר בבעיה פרוצדוראלית, אלא בנושא מהותי. הסכמים מדיניים הם בעלי השלכות רחבות טווח, ועם כל הכבוד לראש ממשלה, ויהיה פנומן ככל שיהיה, הוא לא יכול להתנהל בסולו, בלי לשמוע חוות דעת נוספות מגורמים מרכזיים.

יש להדגיש, אם בהסכם כרוכה גם העברת אמל"ח, חשוב לזכור שבעסקות נשק עם מדינה שלישית נדרשת חוות דעת של מערכת הביטחון. כזכור, נתניהו הסתיר ממערכת הביטחון את ההסכמה שנתן לגרמניה לבנות צוללות מתקדמות עבור חיל הים המצרי.

כששאלו את ראש הממשלה לפשר העניין, ותמהו מדוע שרי הביטחון והחוץ מודרו לחלוטין מהדיונים על ההסכם עם האמירויות, טען ראש הממשלה שהוא חשש מהדלפה לאיראנים, בהמשך, לאחר שהבין שמדובר בהאשמה הזויה, אמר נתניהו: "לא אמרתי שהם ידליפו לאיראן, הם יכולים לדבר באופן בלתי מבוקר עם מקור-בים והאינפורמציה יכולה לצאת החוצה".

"הדלפה זו טענה חלשה", אומר ידלין, "שר הביטחון ושר החוץ מודעים לסודות המדינה הכמוסים ביותר, יהיה זה הזוי ומופקע לרמוז שהם חשודים בהדלפה למדינת אויב כמו איראן".

"נמוך, הכי נמוך, יותר נמוך מנמוך", אומרים בכירים ביטחוניים.

"לא צריך להיות בוחר של כחול לבן, כדי להודות שההאשמה על הדלפה לאיראן, היא לא רק הזויה, אלא מכוערת. מדובר באישים שידועים ביטחון מהו, מאיפה נתניהו מביא את ההאשמות האלה? כל דבר אפשר לומר? אף אחד לא קונה את זה, האיש חולה קרדיטים והוא רצה לנכס לעצמו את הסכם הנורמליזציה עם האמירויות".